

MONETĀRAIS BIĻETENS 2009

8

Kopumā turpinoties ekonomiskās attīstības lejupslīdei, tautsaimniecībā bija vērojamas arī pozitīvas tendences. Maksājumu bilances tekošajā kontā saglabājās pārpalikums, jo importa samazinājuma temps bija straujāks nekā eksporta krituma temps. Arī inflācija saruka, un makroekonomiskā nelīdzsvarotība mazinājās. Sākās atsevišķu rūpniecības nozaru atveseļošanās, un stabila situāciju finanšu tirgū nodrošināja Starptautiskā Valūtas fonda aizdevuma otrās daļas (aptuveni 200 milj. eiro) saņemšana.

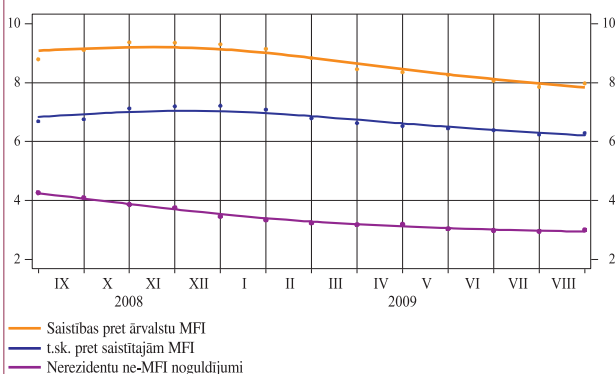
Augustā valsts konsolidētā kopbudžeta uzkrātais deficīts nedaudz samazinājās, tomēr saglabājās nenoteiktība par iekšzemes un ārējā pieprasījuma attīstību. Naudas pieprasījums joprojām mazliet kritās, sarūkot gan plašajai naudai, gan banku piesaistīto noguldījumu un izsniegto kredītu atlikumam. Bezdarba līmenis pieauga par 0.5 procentu punktiem (līdz 12.3%).

Sarūkot iedzīvotāju ienākumiem, palielinājās lejupvērstis spiediens uz cenām, un augustā piekto mēnesi pēc kārtas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu samazinājās patēriņa cenas (par 1.0%). Savukārt patēriņa cenu gada inflācija saruka līdz 1.8%, tomēr pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija joprojām bija augsta (7.9%). Cenu kritumu salīdzinājumā ar jūliju veicināja zemais pieprasījums, administratīvi regulējamo cenu sarukums un sezonāls dārzenū un augļu palētinājums. Joprojām kritās apģērba un apavu, apstrādātās pārtikas preču (īpaši piena un gaļas) cenas. Sakarā ar pievienotās vērtības nodokļa likmes pazemināšanu samazinājās grāmatu cenas. Vienlaikus pieauga degvielas cenas. Patēriņa cenu gada pamatinflācija saruka līdz 1.0% un veidoja 0.8 procentu punktus no kopējās inflācijas.

Patēriņa krituma dēļ mazumtirdzniecības apgrozījums jūlijā bija par 1.0% mazāks nekā jūnijā, bet salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka par 29.5%. Jūlijā salīdzinājumā ar jūniju apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide nedaudz (par 0.6%) samazinājās, tomēr gada kritums kļuva mērenāks (-18.8%). Augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu būtiski uzlabojās situācija kravu transporta pakalpojumu jomā – dzelzceļa kravu apgrozījums palielinājās par 6.9%, bet kravu apgrozījums Latvijas ostās – par 10.0%.

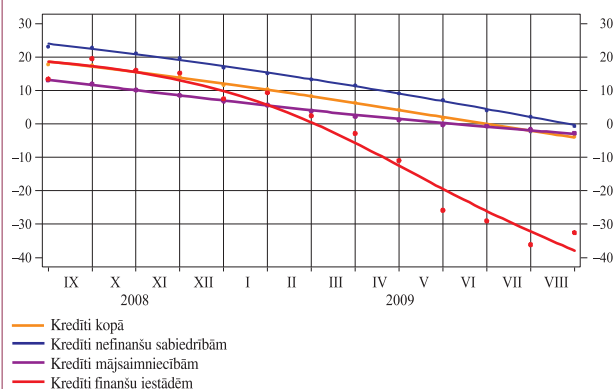
Augustā valsts konsolidētā kopbudžeta pārpalikums bija 12.2 milj. latu (no gada sākuma uzkrātais deficīts – 416.7 milj. latu). Neliels deficīts bija valsts sociālās apdrošināšanas budžetā un pašvaldību konsolidētajā budžetā. Savukārt valsts pamatbudžetā bija pārpalikums (39.2 milj. latu). Budžeta ieņēmumi salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu sakarā ar ārvalstu finanšu palīdzības maksājumiem saruka par 17.6% (jūlijā – par 26.1%), t.sk. nodokļu ieņēmumi samazinājās par 30.5%. Visnozīmīgāk saruka uzņēmumu ienākuma nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi (attiecīgi par 73.0%, 33.3% un 30.5%). Arī budžeta izdevumi augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 17.5%, sarūkot izdevumiem nodarbināto atlīdzībai, precēm un pakalpojumiem, bet par 22.3% pieaugot izdevumiem sociālajiem pabalstiem. Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds augustā palielinājās par 149.8 milj. latu (līdz 4 139.8 milj. latu); kāpumu noteica Starptautiskā Valūtas fonda starptautiskā aizdevuma daļas saņemšana un valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisija).

LATVIJAS MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) ĀRZEMJU SAISTĪBU
GALVENO SASTĀVDAĻU DINAMIKA
(perioda beigās; mljrd. latu)



REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅAS

(%)



MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2009	
	VII	VIII
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	-17.7	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	-0.6	-1.0
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	9.1	7.9
Gada (%)	2.5	1.8
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	1.8	1.0
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	132 519	137 586
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	11.8	12.3
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (milj. latu)	-428.9	-416.7
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	258.8	*
Imports	354.5	*
Bilance	-95.7	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

Bankām turpinot piesardzīgu kreditēšanas politiku, rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums augustā salīdzinājumā ar jūliju nedaudz (par 54.9 milj. latu) saruka (mazākais mēneša kritums kopš janvāra) un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 3.7%. Saruka mājsaimniecībām izsniegto kredītu (par 21.1 milj. latu jeb 0.3%) un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu (par 63.8 milj. latu jeb 0.9%) atlikums, bet par 30.0 milj. latu jeb 4.6% pieauga finanšu iestādēm izsniegto aizdevumu atlikums. Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pārmaiņu temps samazinājās (attiecīgi līdz -0.6% un -2.7%). Straujāk saruka komerckredīta (par 0.8%), bet nedaudz – mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtā kredīta un patēriņa kredīta atlikums (attiecīgi par 0.3% un 0.2%). Savukārt industriālā kredīta atlikums pieauga par 0.4%.

Augustā M1, M2 un M3 samazinājās attiecīgi par 57.8 milj. latu, 67.9 milj. latu un 63.0 milj. latu. Arī šo naudas rādītāju gada krituma temps kļuva straujāks (attiecīgi -22.1%, -12.5% un -13.2%). Nedaudz saruka skaidrās naudas pieprasījums, bet noguldījumu atlikuma kritums bija mazāks nekā jūlijā. Samazinājās noguldījumu uz nakti (par 2.2%), noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (par 0.1%) un noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu (par 2.6%) atlikums. Līdzīgi kā jūlijā latos veikto noguldījumu atlikuma sarukums bija mazāks nekā eiro veikto noguldījumu atlikuma kritums. Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 8.4%.

Augustā pirmo reizi kopš 2008. gada oktobra palielinājās banku sektora ārvalstu finansējums. Latvijas banku saistības pret ārvalstu bankām pieauga par 120.9 milj. latu jeb 1.5% (t.sk. pret saistītajām bankām – par 46.5 milj. latu jeb 0.7%). Par 51.0 milj. latu jeb 1.7% palielinājās nerezidentu nebanku noguldījumu atlikums. MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs saruka par 7.7 milj. latu.

Uzlabojoties latu likviditātei, veidojoties virsrezervēm un augot pieprasījuma noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā, naudas bāze augustā pieauga par 6.5 milj. latu. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieprasījuma noguldījumu atlikums centrālajā bankā, skaidrā nauda apgrozībā un naudas bāze saruka attiecīgi par 41.0%, 25.7% un 34.5%. Centrālās bankas tīrie ārējie aktīvi pieauga par 284.5 milj. latu jeb 9.9%, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem augusta beigās bija 200.8%. Centrālās bankas rezervju kāpumu noteica Starptautiskā Valūtas fonda aizdevuma otrās daļas saņemšana un Latvijas Bankas eiro pirkšanas intervences. Centrālās bankas naudas piedāvājumu samazināja bankām izsniegto kredītu atlikuma kritums (20.0 milj. latu) un valdības latu noguldījumu Latvijas Bankā atlikuma pieaugums (20.9 milj. latu).

Latu likviditātes uzlabošanās veicināja turpmāku RIGIBOR samazināšanos. Augusta sākumā RIGIBOR kredītiem uz nakti bija 5.8%, bet mēneša otrajā pusē tas saruka līdz 2.1–2.7% (vidēji mēnesī – 2.83%; jūlijā – 4.08%). Savukārt 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR samazinājās par 3–4 procentu punktiem (līdz 12–16%). Stabīlā situācija latu naudas tirgū noteica mazākas nekā iepriekšējos mēnešos nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu procentu likmju svārstības.

Augustā Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra, Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu samazinājās attiecīgi par 2.0%, 2.8% un 0.6%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2009	
	VII	VIII
MFI¹		
M3	5 717.7	5 654.7
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	60.7	65.6
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	1.7	1.7
M2	5 655.3	5 587.4
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 424.8	2 422.1
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	277.5	270.2
M1	2 953.0	2 895.2
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	664.9	658.3
Noguldījumi uz nakti	2 288.1	2 236.9
Tīrie ārējie aktīvi	-3 976.0	-3 683.8
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	13 976.5	13 921.5
Kredīts valdībai	710.7	685.8
Centrālās valdības noguldījumi	1 973.2	2 221.2
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 274.0	2 224.7
Latvijas Banka		
M0	1 566.8	1 573.3
Skaidrā nauda apgrozībā	767.1	756.7
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	792.0	809.0
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	7.7	7.6
Tīrie ārējie aktīvi	2 873.9	3 158.4
Tīrie iekšējie aktīvi	-1 307.1	-1 585.2
Kredīti	-1 053.3	-1 323.5
MFI	255.0	235.0
Valdībai (neto)	-1 308.3	-1 558.5
Pārējie aktīvi (neto)	-253.7	-261.7
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	4 093.17	4 494.90
Zelts	164.56	164.53
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.46	103.37
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 928.09	4 226.94
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	5 753.39	6 447.02
Zelts	231.30	235.99
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.64	148.26
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.09
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 521.36	6 062.68

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2009	
	VII	VIII
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.8	2.2
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	14.6	10.6
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	17.7	18.1
t.sk. mājokļa iegādei	18.4	8.4
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.6	4.3
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.4	5.5
t.sk. mājokļa iegādei	4.4	4.3
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	8.5	5.9
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.1	0.6
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	12.0	9.9
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	0.9
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.2	1.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.3	0.3
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.0	2.7
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.8	0.9
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5000	0.4900
Ls pret GBP	0.8200	0.7970
Ls pret 100 JPY	0.5260	0.5230
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2009	
	VII	VIII
MFI rezerves	894.1	911.1
Nacionālā valūta kasēs	102.2	98.4
Noguldījumi Latvijas Bankā	791.9	812.7
Ārzemju aktīvi	4 444.3	4 622.7
Ārvalstu valūta kasēs	72.0	68.1
Prasības pret MFI	2 479.3	2 719.3
Prasības pret ne-MFI	1 786.2	1 732.6
Pārējie aktīvi	106.8	102.8
Prasības pret centrālo valdību	634.4	611.1
Prasības pret vietējo valdību	76.3	74.7
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	382.9	382.5
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 523.2	7 491.1
Prasības pret mājsaimniecībām	6 232.9	6 211.8
Neklasificētie aktīvi	951.7	944.4
Pamatlīdzekļi	164.8	160.0
Nauda ceļā	19.1	22.9
Pārējie aktīvi	375.6	394.0
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	392.2	367.4
Aktīvi pavisam	21 139.8	21 249.3
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>349.5</i>	<i>327.5</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 042.5	1 015.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	66.7	60.9
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	455.2	454.5
Mājsaimniecību	520.6	499.8
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 052.7	1 060.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	163.5	175.1
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	375.8	378.0
Mājsaimniecību	513.4	507.5
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 871.5	2 838.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	45.2	43.8
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	1 012.4	1 008.4
Mājsaimniecību	1 813.8	1 786.1
Centrālās valdības noguldījumi	664.9	662.8
Vietējās valdības noguldījumi	180.1	175.6
Tranzītfondi	3.2	3.2
Ārzemju pasīvi	11 294.2	11 465.0
Saistības pret MFI	7 862.2	7 983.0
Saistības pret ne-MFI	2 951.2	3 002.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	480.9	479.8
Saistības pret Latvijas Banku	255.0	235.0
Emitētie parāda vērtspapīri	160.7	157.7
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	60.7	65.6
Kapitāls un rezerves	1 669.2	1 615.8
Rezidentu	758.9	704.1
Nerezidentu	910.3	911.7
Uzkrājumi parādiem un saistībām	1 105.1	1 178.8
Neklasificētie pasīvi	780.1	775.7
Nauda ceļā	74.4	86.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	346.7	353.8
Saistības pret rezidentu MFI	359.0	335.6
Pasīvi pavisam	21 139.8	21 249.3
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>349.5</i>	<i>327.5</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).